

ZPRAVODAJ

ČÍSLO: 11 / 2005 - LISTOPAD 2005

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE A REGIONY ČR

ROZHOVOR

Regenerace sídliště jako příklad dobré praxe

Rozhovor s místostarostou města Kopřivnice a politikem Projektu Zdravé město (PZM), Jiřím Novákem

V současnosti probíhá ve Zdravém městě Kopřivnice dlouhodobý projekt regenerace sídliště Sever, do které jsou zapojeni i samotní obyvatelé sídliště. Můžete nám říci, jak se jeho realizace vyvíjí?

Sídliště Sever označují sami obyvatelé Kopřivnice v průzkumech za nejproblematičtější část města. V zahuštěné zástavbě žije na malém prostoru asi 6000 lidí, chybí zde některé prvky základního vybavení. Zastupitelstvo města Kopřivnice se rozhodlo nepříznivou situaci na sídlišti Sever řešit a za příspěvní grantu Ministerstva pro místní rozvoj realizuje projekt na jeho obnovu. V souladu s principy Zdravého města jsme chtěli zapojit dotčenou veřejnost, proto Institut pro komunitní rozvoj ve spolupráci s městem zpracoval plán zapojení veřejnosti do celého procesu. Celý projekt by měl trvat 7 let, v roce 2003 se město na jeho realizaci podílelo částkou 2 miliony korun z celkových 7 milionů na první etapu. V současnosti probíhá etapa druhá - opravují se domy, budují se dětská hřiště, přibývá zeleně a řeší se problém s parkovacími místy.

Lze považovat obnovu kopřivnického sídliště Sever za příklad dobré praxe pro další Zdravá města? Pokud ano, proč?

Domnívám se, že ano. Základním přínosem projektu je maximální míra zapojení obyvatel města. Už během přípravy měli občané možnost zúčastnit se procesu plánování na schůzkách se zástupci města a s projektanty. Obyvatelé sídliště se včas seznámili s pohledem projektantů a ti zase

naopak zjistili, co nejvíce trápí občany. Důležitá je tedy hlavně všestranná informovanost. Občané vědí, že mají možnost se na cokoli zeptat a že dostanou odpověď. Při plánovacích procesech mohou vznést pozměňovací návrhy, a tedy se podílet na konečné podobě svého obytného prostředí.

V Kopřivnici probíhá příprava na veřejné projednávání Plánu zdraví a kvality života. Můžete nám popsat současnou situaci?

Plán zdraví a kvality života se nyní projednává v pracovních skupinách a chystá se veřejné slyšení. Následně bude Plán předložen zastupitelstvu města ke schválení, aby mohl být zapracován do Strategického plánu města.

Jaké další zajímavé projekty chystá Zdravé město Kopřivnice?

Z iniciativy kraje vzešel v minulosti projekt na výstavbu regionální sítě cyklostezek, nyní bychom se chtěli více zaměřit na vytvoření sítě cyklostezek přímo ve městě. Opět chceme do projektu v co největší míře zapojit obyvatele města. Chystáme plánovací schůzku občanů s architekty a zástupci města, které by se měl zúčastnit také reprezentant zdravotně postižených občanů. Mohli bychom tak podpořit bezbariérové řešení veřejného prostoru ve městě.

AKTUALITY

Zdravé město Kroměříž má nejbezpečnější školu ve střední Evropě

Základní škola Zachar ve Zdravém městě Kroměříž se může jako první vzdělávací zařízení v České republice pyšnit titulem Bezpečná škola. Náročná kritéria Světové zdravotnické organizace (WHO) splnila dokonce jako jediná ve střední Evropě, a stala se tak součástí mezinárodní sítě Bezpečných škol.

Certifikát potvrzující členství byl škole a jejímu zřizovateli, kroměřížské radnici, slavnostně předán 21. listopadu. Zařízení s titulem Bezpečná škola se věnují prevenci úrazů, fyzického a psychického násilí a snaží se o vytváření příjemného prostředí pro děti i pracovníky škol. Při výuce dávají učitelé

probíranou látku do souvislostí s informováním o životním stylu, zdravotních návycích nebo o návykových látkách. Kroměřížská škola Zachar tímto způsobem funguje už pátým rokem a stejnou dobu se tvrdě připravovala na vstup do tohoto prestižního klubu. Program Bezpečná škola je jednou z novinek Mezinárodní sítě Bezpečných komunit spadajících pod WHO. Celosvětová síť aktuálně sdružuje přes osm desítek měst, jako jsou např. Rotterdam, Dallas, Calgary nebo Melbourne.

Na fotce je kroměřížský starosta Ing. Petr Dvořáček a doc. MUDr. Veronika Benešová z Centra úrazové prevence při II. lékařské fakultě UK

Zdravé město Litoměřice se stalo vicemistrem v solární lize ČR pro rok 2005

Druhý ročník Solární ligy – soutěže měst a obcí o největší rozsah využití sluneční energie vyvrcholil 22. listopadu vyhlášením nejúspěšnějších sídel a zajímavých instalací. Poprvé se letos v nově rozdělených kategoriích vysoko umístilo i Zdravé město Litoměřice, a to hned na druhém místě v kategorii sídel 5000 – 50 000 obyvatel.

V Litoměřicích pracují na slunce i parkovací automaty

Soutěž pořádá občanské sdružení Liga ekologických alternativ za podpory Státního fondu životního prostředí a podnikatelského sektoru. Hlavním cílem Solární ligy je motivovat města a obce k využívání prakticky nevyčerpatelného zdroje energie – Slunce. Přihlášeným instalacím solárních (přeměňují sluneční energii na teplo) a fotovoltaických (přeměňují sluneční energii na elektrickou energii) panelů se podle stanoveného klíče přidělují solární body, které se následně přepočítávají na jednoho obyvatele daného sídla a určují finální pořadí. Města a obce tak mohou prokázat snahu o zlepšení stavu ovzduší a snížení emisí skleníkových plynů v atmosféře. Solární ligu se letos zúčastnilo také **28 Zdravých měst** z celkového počtu 386 přihlášených sídel. Nejúspěšnějším Zdravým městem se staly **Litoměřice**, které dosáhly na druhou příčku v kategorii měst od 5 do 50 tisíc obyvatel. Město navíc podporuje solární ohřev teplé užitkové vody přímými dotacemi v hodnotě 20 tisíc korun na jeden solární systém. Do budoucna uvažují litoměřičtí o rozšíření kolektorů na všechny základní i mateřské školy ve městě. Litoměřice však v boji o přední příčky nezůstaly samy. **Zdravé město Brno drží primát** mezi velkoměsty ve využívání fotovoltaických panelů. Panely, jež jsou umístěny příznacně na Pedagogické fakultě Masarykoví university, se pyšní celkovým výkonem 40 kW a plochou 333 m², což je nejvíce v celé ČR. Více se dozvíte na <http://www.lea.ecn.cz>.

Zdravá města v Lidových novinách

NSZM ve spolupráci s Lidovými novinami připravila čtyřstránkovou přílohu pro tento celostátní deník. Hlavním záměrem bylo poukázat na činnost asociace a především představit Zdravá města, obce a regiony na příkladech dobré praxe, kterými se může řada z nich pochlubit.

Zdravá města, obce a regiony ČR se mohly **poprvé** na takto velkém prostoru představit čtenářům Lidových novin a tedy

Tato fotografie symbolicky otevírala titulní stranu přílohy Lidových novin

i široké veřejnosti. Mimořádná příloha s názvem **Města sobě** vyšla ve čtvrtek **24.11.2005** a přinesla řadu informací o nedávných, současných a budoucích aktivitách NSZM a jejich členech. Obsahovala celkem **12 příkladů dobré praxe**, jako např. systém tísňového volání pro seniory v Boskovicích, provoz ekologických autobusů v Prostějově či ukázkovou realizaci kampaně Dny zdraví v Brně. Obsah přílohy ukázal četné úspěchy Zdravých měst v naplňování zásad udržitelného rozvoje a také ve schopnosti získávat prostředky z fondů EU. Tematicky zaměřené články i krátké sloupky, stručně informující o dění ve Zdravých městech, měly také za cíl poskytnout inspiraci dalším obcím a regionům ČR v podpoře zdraví, udržitelného rozvoje a kvality života. Čtenáři se mohli rovněž dozvědět základní informace o Projektu Zdravé město WHO či o aktivitách v rámci místní Agendy 21. Zatímco předseda NSZM a starosta Zdravého města Vsetín Jiří Čunek se postaral o úvodní slovo čtenářům, ředitel NSZM Petr Švec v rozhovoru, na samém konci přílohy, představil vizi „zdravých a bohatých měst“, schopných dosáhnout na peníze EU a investovat je ve prospěch svých občanů. Příloha LN vyjde rovněž v elektronické verzi na CD-ROMu, jenž bude distribuován na akcích NSZM a bude také součástí časopisu **Moderní obec** na začátku příštího roku. Věříme, že spolupráce s Lidovými novinami bude mít kladný ohlas nejen mezi Zdravými městy, obcemi a regiony a že podobná příležitost představit NSZM a její aktivity širokému okruhu čtenářů nezůstane osamocena.

Podzimní školu NSZM hostil tento rok Prostějov

Třídenní vzdělávací setkání koordinátorů a politiků z radnic Zdravých měst, obcí a regionů proběhlo ve dnech 14.–16. 11. v Prostějově. Účastníci zde získali nejen nové zkušenosti v oblasti komunikace a rétoriky, tématu podpory zdraví, ale také se mohli seznámit s novými informačními nástroji NSZM pro veřejnou správu – Dataplánem a Databází příkladů dobré praxe. Letošního podzimního setkání se zúčastnilo celkem 21 koordinátorů a politiků PZM a MA21

Podzimní školu NSZM 2005 zahájili společným úvodním slovem Ing. Jan Tesař, starosta města Prostějov a paní Božena Sekaninová, místostarostka města Prostějov a politička PZM a MA21. Součástí úvodního slova byla též informace ředitele NSZM Petra Švece **o nominaci NSZM Ministerstvem vnitra ČR na cenu OSN** za podporu kvality ve veřejné správě.

Účastníci Podzimní školy přivítali společně starosta Zdravého města Prostějov Ing. Jan Tesař a místostarostka Božena Sekaninová.

První den představili členové Kanceláře NSZM v rámci diskusního workshopu informační systémy NSZM s důrazem na DataPlán NSZM a jeho součást – Databázi příkladů dobré praxe. Účastníci byli informováni i o oficiální Databázi MA21. Nad těmito tématy se rozpoutala živá diskuse, která tak přinesla velmi cennou zpětnou vazbu od těch, kteří budou nejčastěji tyto nástroje používat a rovněž naplňovat – koordinátorů PZM a MA21. Zmiňované IT nástroje totiž budou hrát velmi významnou roli a měly by přispět k celkovému zefektivnění a usnadnění realizace PZM. DataPlán NSZM a Databáze příkladů dobré praxe jsou dostupné na webových stránkách <http://www.nszm.cz/dataplan>, Databáze MA21 pak na <http://www.ma21.cenia.net>.

Odpolední blok byl mimo jiné věnován medializaci aktivit ve Zdravých městech, obcích a regionech. Zástupci poradenské firmy MediaCon, Ing. Pavel Herot a Ing. Tomáš Hradil, především zdůraznili potřebu propagace činností v rámci PZM a poskytli řadu praktických informací např. o tom, jak správně napsat tiskovou zprávu, jak komunikovat s novináři či jak vytvářet pozitivní image města. Mnoho informací přitom vycházelo již z předběžných výsledků **mediální analýzy**, která bude dokončena koncem letošního roku.

Závěr pracovního dne patřil prezentaci věnované podpoře zdraví ve Zdravých městech, obcích a regionech, jenž

Součástí nácviku prezentačních dovedností byl i tzv. videotrénink

poukazovala zejména na důležitou roli zaštiťující organizace WHO a její základní koncepční dokument **Zdraví 21**. Zmíněny byly také současné aktivity Pracovní skupiny při WHO, zaměřené na prevenci úrazů, již je NSZM členem.

Pondělní večer využila většina přítomných k prohlídce reprezentačních prostor budovy radnice v Prostějově spojenou s odborným výkladem Ing. Petry Mejzlíkové, koordinátorky PZM Prostějov.

Úterní program byl vyplněn dvěma paralelně probíhajícími bloky - **Diskusní blok** pod vedením ředitele NSZM Petra Švece k tématu PZM a MA21 byl věnován aktuálnímu dění v rámci asociace a zároveň zde byly řešeny náměty shromážděné od koordinátorů PZM a MA21 na základě e-mailové výzvy. Diskuse nad tématy, které koordinátory „pálí“, měla velmi pozitivní ohlas. Druhý blok vedl odborný lektor Ing. Roman Branberger a zaměřoval se na **prezentační a komunikační dovednosti**. Každý si tak mohl reálně vyzkoušet, jak připravit např. powerpointovou prezentaci PZM, čeho se přitom vyvarovat a naopak na co se soustředit především. Součástí tohoto programu byl rovněž tzv. videotrénink - někteří účastníci byli natáčeni videokamerou a následně se v kolektivu diskutovaly přednosti a nedostatky uvedené prezentace. Jeho vyústěním byly **základní zásady prezentace**. Pokračování těchto tréninkových metod se chystá i na Jarní školu NSZM, která se uskuteční v březnu příštího roku v Mladé Boleslavi.

Kvalita a inovace – cesta k udržitelnému rozvoji

Jako součást Evropského týdne kvality se ve dnech 8. a 9. listopadu v Národním domě na Vinohradech konala mezinárodní konference s názvem Kvalita a inovace – cesta k udržitelnému rozvoji.

Východiskem pro setkání odborníků z ČR i ze zahraničí se stal rostoucí význam kvality, která je důležitým aspektem úspěšných firem i organizací veřejného sektoru. Kvalita v současnosti zahrnuje také např. dobré jméno firmy nebo organizace, jenž musí prokazovat např. jak pečuje o životní prostředí či jak se stará o ochranu a bezpečnost svých zaměstnanců. Do popředí se dostává **kvalita života občanů**, kdy uspokojování současných potřeb by nemělo ohrozit potřeby budoucích generací. Komplexní pojetí kvality a posílení jejího významu je logickým krokem k naplňování principů udržitelného rozvoje, a stává se tak **prioritou** v budoucím vývoji Evropské unie. Ve svém příspěvku připomněl nové pojetí kvality také ředitel NSZM Petr Švec. Představil PZM jako jednu z cest k vyšší kvalitě veřejné správy a zmínil mezinárodní program **místní Agenda 21**, který má tentýž cíl – zlepšit fungování správy věcí veřejných za aktivní účasti veřejnosti. Na závěr své prezentace upozornil na služby, které NSZM poskytuje svým členům, aby úspěšně naplňovali mezinárodní standardy kvality a byli tak schopni obstát v konkurenci v boji o omezené finanční zdroje EU. Dobrým příkladem je v této souvislosti **Zdravé město Hodonín**, kterému realizace PZM významně napomohla ke kladným výsledkům v rámci sebehodnocení na základě mezinárodního standardu kvality, tzv. **CAF**. Jeho zástupci, stejně jako představitelé dalšího člena NSZM kraje Vysočina, se na konferenci rovněž podělili o své bohaté zkušenosti z oblasti zvyšování kvality života svých obyvatel a kvality veřejné správy. Obdobnému tématu bude věnována také 2. Národní konference kvality ve veřejné správě, která se uskuteční ve dnech 5. a 7.12.2005 v Plzni. NSZM zde bude garantem jednoho z odborných bloků, kde budou jako lektori vystupovat také zástupci Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva životního prostředí.

Jak plánovat, abychom byli zdravější?

V Třebíči se ve čtvrtek 24.11.2005 uskutečnila další Sekce NSZM. Tématicky se zaměřila na Místní akční plány zdraví a životního prostředí (LEHAP). Plánování pro zdraví, expertní zdravotní plány či zdravotní politika jsou nejdůležitější součástí kvalitního Zdravého města, obce či regionu. Nad touto problematikou proto diskutovali v Třebíči členové NSZM, zástupci Krajských hygienických stanic a zdravotních ústavů a rovněž zástupci Kanceláře NSZM.

NEHAP ČR, neboli Akční plán zdraví a životního prostředí ČR, obsahuje soubor doporučení, směřujících ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v ČR. Na NEHAP navazují místní Akční plány zdraví a životního prostředí, tzv. LEHAP. LEHAP vznikl pro potřeby realizace národních plánů a jejich priorit, neboť ze zkušeností vyplynulo, že tyto priority a aktivity mohou být nejlépe naplňovány právě ve

městech a regionech. Klade se zde přitom důraz na silnou pozici partnerství mezi odborníky na zdravotní problematiku a laickou veřejností jako příjemcem služeb. Proto i Evropská unie klade důraz na tvorbu LEHAP jako nejlepší cesty, jak zlepšit

O tom, jak vytvořit podmínky pro kvalitní život diskutovali i Marie Černá, náměstkyně hejtmána kraje Vysočina, Ing. Radek Číhal, místostarosta města Třebíče a ředitel NSZM Ing. Petr Švec.

zdraví obyvatel, zkvalitnit zdravotnickou péči a přispět tak k celkové kvalitě jejich života. Sekce NSZM v Třebíči přinesla informace např. o **nových aspektech** projektu Zdravé město, které mimo jiné doporučují při územním plánování zahrnout kritérium zdraví a dopady na rovnost, kvalitu života, udržitelný rozvoj a bezpečnost do strategického rozvoje města. Jeho součástí by měl být i tzv. **„Profil zdraví“** ve Zdravém městě. **Nový analytický dokument**, formulující zdravotní politiku města, zde byl prezentován na příkladu Zdravého města Třebíče zástupcem Zdravotního ústavu v Jihlavě.

TELEGRAFICKY

- **NSZM:** NSZM bude realizovat projekt **Pilotní ukázky budování partnerství v Jihomoravském kraji**, a to ve městech Letovice, Boskovice, Kuřim, vybrané aktivity proběhnou i v Hodoníně. Důraz bude kladen na aktivní zapojení všech relevantních cílových skupin (politická reprezentace, úřady, podnikatelská sféra, NNO, vzdělávací instituce, veřejnost). Místní partnerství poslouží hned dvěma účelům – jako příprava projektů pro financování ze zdrojů EU a jako podklad pro aktualizaci Programu rozvoje kraje, příp. dalších strategických a koncepčních dokumentů.
- **NSZM: Valná hromada NSZM** se konala ve středu, 30.11.2005 v Letovicích. Kromě pravidelných témat, jako je projednávání stavu a činnosti a hospodaření NSZM, byly diskutována i klíčová témata jako: nový systém členských příspěvků, pravidla Ligy NSZM a struktura, obsah a formát Metodiky NSZM. Byl rovněž prezentován krátko-, středně- i dlouhodobý výhled asociace a rozpočet na rok 2006.
- **Letovice:** Ve stejný den jako VH proběhla v Letovicích další **Sekce NSZM**, tentokrát na téma **„Obnovitelné zdroje energie“**. V rámci programu si mohli zástupci Zdravých měst, obcí a regionů vyměnit zkušenosti a příklady dobré praxe z této oblasti a rovněž shlédnout praktickou ukázkou využití solární energie v Centru sociálních služeb města Letovice.

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
T: +420 602 500639 | E: paha@nszm.cz | W: www.nszm.cz

Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město
(použité ilustrační fotografie pocházejí z archivů Zdravých měst, obcí a regionů ČR)
